

להכיר בידע הקיים של הלומדים

העלייה הגדולה בנשות ה- 50

כרטיס מידע למורים + דוגמה

כלל ראשון בהוראה. יש לשאול תמיד את התלמידים מה הם יודעים/
שמעו/ ראו על הנושא, על האירוע, על התקופה או על המקום שהולכים
ללמוד.

שום הבנה היסטורית אינה אפשרית מבלי שנערב את הידע הקיים אצל הלומד, או במילים אחרות, ההבנות הקיימות אצלו.
השיפוטיות המוקדמים, אומר גאדמר, הם קטגוריות תודעה תלויות תרבות, שבאמצעותן קולטים בני אדם את העולם
([Gadamer, 1999[1960]). היכולת של הלומד להבין מציאות או טקסט כרוכה בהכרת הידע הפנימי הזה ובמודעות אליו.

הפרדה מן השיפוטיות המוקדמים בעת לימוד ההיסטוריה מהותית לתהליך ההוראה, ומתוך כך נגזרות גם הפרקטיקות שלה. אנו
מניחים כי תלמידי ההיסטוריה שמגיעים אל הכיתה אינם "לוח חלק", בבחינת אישיות ריקה המבקשת להתמלא. יש להם הנחות
עבודה פעילות בדבר התנהלות ההיסטוריה, והם מחזיקים בעמדות על סיבות ותוצאות ולעיתים אף על אודות דמויות היסטוריות
שהשיעור אמור לעסוק בהן.

"השיפוטיות המוקדמים" הללו ישפיעו על התנהלות השיעור ועל השיח בו. טלטול השיפוטיות המוקדמים העומדים ביסודו של
סיפור עממי מוכר בעזרת נתונים מספריים ומחקרים המתעמתים עם יסודותיו, יערער על האזון הקוגניטיבי אצל הלומדים ויניע
אותם לחפש הסבר עקבי חדש, שיתמודד רגשית וקוגניטיבית עם הידע העובדתי החדש שהתגלה. תהליך למידה כזה עושה
היסטוריזציה של הזיכרון המיתי ומחזק **תודעה היסטורית פעילה** הנבנית על בסיס גילוי עובדתי חדש. (אסתר יוגב)

**דוגמה. בשיחה מקדימה על
העלייה בנשות ה- 50 נשמעו
בכיתה דבריה של תלמידה: "סבא
שלי סיפר שכאשר הגיע לארץ
בשנת 1949 אמרו עליו ועל
העולים האחרים שהם
פרימיטיביים, שהם בורים, וגרוע
מזה, שהם חסרים לגמרי את
היכולת לקלוט משהו מופשט. אמרו
עליהם שהם קצת יותר טובים
מהערבים. אמרו שהם נחותים,
ושלא מתאימים לחיים בישראל.
וגם שהם עצלנים ולא אוהבים
לעבוד".**

New understandings are
constructed on a
foundation of existing
understandings and
experiences.

M. Suzanne Donovan and
John D. Bransford

דברי המורה

**"רשמתי על הלוח את הדברים
ששמענו. עכשיו נלמד על התקופה
ונראה האם הסיפורים והזיכרונות
שספרו הסבים שלכם... כמה יש בהם
מן האמת והצדק וכמה לא".**

המקור

יוגב, א' (2013). עולם ישן מופלא: הפדגוגיה
הקונסטרוקטיביסטית כדרך התמודדות עם
משבר הוראת ההיסטוריה. בתוך צ' ליבמן
(עורכת), **ללמוד, להבין, לדעת: מסע בנתיבי
ההוראה הקונסטרוקטיביסטית** (380-408).
תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון מופ"ת.